

հասցի, եւ պատմում են բնակիչները՝ թէ կար-
կաների մեծութիւնը հաւկթի չափ և երբեմն մեծ
սառուցի կտորներ վայր էին թափում այնպիսի
սաստկութիւնով, որ դաշտումը դանուած շատ
անասուններ և հարկուաւոր ոչխարներ ոչնչացել էին
այս յիշեալ զիւղերում և նոցա շրջակայքերում:

Այս հեղեղի ջրերը իւրաքանչիւր փողոցնե-
րից վաղելով աջ և ձախ աւերելով և քանդելով
զանազան փողոցներում կմիանային և կանցնէին
քաղաքի հասարակաց մեծ պարտիզից և մեծ հը-
րապարակից, և երեք վերստ հեռաւորութեամբ
արուարձաններից քաղաքիս Զաքարէի և Ներսիս
Շէնքաւի ձորակի միջից անցնելով՝ ուղղակի
դէպի Ուլիստէի գիւղը ճաճկաց, և քիչ սորա-
նից հեռու Հրազդան գետն կթափի զանազան բն-
րաններով՝ որ Երևանից 15 վերստ հեռաւորու-
թիւն ունի:

ԿԱՐԱՊԵՏ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԱՅՎԱԶԵԱՆՆ:

1875 - 28 - Ն Ոգոստոսի

յերեւան:

ԱՐԽԻՊԵԱՆՑԻ ՆՈՒԷՐ

Խաբար-Նեան Արարատ Ամառայ.

Եւ կարգացի խորին աշխարհութիւնով՝ ներկայ
տարւոյս Յուլիս ամսուայ Արարատ քաղաքական
ամսագրի թերթերի մէջը զետեղուած բազմաթա-
ղանդ ծերունի Պ. . . Գարրիէլ Պատկանեանցի
յօրինած իմաստալից յօդուածն, իսկոյն համո-
զուեցայ դէպի նորա արդարացի դուռածներն,
որի մասին արդարեւ ամենայն վիճակում բաց ի
սխաշոնական գործով զբաղուած հոգեւորական-
ներիցն, կան ևս հոգեւորականներ և վարժապետ-
ներ, որք եթէ կամովին չկափուցին իւրեանց տե-
սարաններ և չկանոն իւրեանց լսելիքները, եղեալ
ազգասարժանք լուրերն կարող են հաղորդել Ա-
րարատայ Խմբագրութեանը ի հրատարակութիւն և
ի խրատուութիւն մեր համազգեաց սիրելիներին.
ահա եւ իմ լսածները և տեսածները ազատ պա-
հելով այն կամակոր իրողութիւններէն՝ կցանկամ
յատնել մեր ազգապարժանք Արարատայ Խմբագրու-
թեանը մի հաւաստի լուր, թէ՛ Նուխարազաբա-
ցի այժմ վերաբնակուող ի Տիփլիս քաղաքի պա-

տուաւոր և ազգասէր վաճառական Պարոն Դա-
ւիթն Արխիպեանց, հերոն հետէ թէ և շարժուած
էր իւրեան վառվառն և ջերմ եռանդովս Նուխար
վիճակումն մի Աստուածահաճոյ ձեռնարկութիւն
սկսանել, սակայն չլինելով մի սկզբնապատճառ
յիշեալ ազգասէր անձի, նորա օգտաւէտ իղձն և
յօժարակամ փափազն կմնար անկատար իւր
բնական եռանդոտ սրտի յանդաստանի խորշերումն
ծածկուած. իսկ մեր այժմեան Փոխանորդ Բարե-
շնորհ Վարդապետ Մուրատեանցը ըստ ամենայնի
համաձայն մեր օրդեսէր Աստուածընտիր Վեհա-
փառ Գէորգայ Դ-րդ Վաթուղիկոսի Հայրախնամ
ուսումնասէր և մեծագործ Սուրբ կամանքն, ուս-
տի փոյթ կալաւ իւրեան վերայ անխուսափելի
պարտաւորութիւն համարե ու, քահանայապատ-
շած ազգու սրտառուչ համոզանքով ստացաւ
յիշեալ Պարոն Արխիպեանցէ երեք հարիւր ռուբ-
լի դրամ, և իւրեան քրտնաջան յատուկ վերա-
հասութիւնով անցեալ 1871 ամին վերանորո-
գել տուաւ ճախթու առաքելաշէն կառուցեալ
յանուն սրբոյն Աստուածածնայ վանքի հոյակապ
Ուսումնարանի թերութիւններն, որ ազգասէր
անձինքներն երբ կտեսնէին նոյն դպրոցի դուռ-
թիւնը՝ նորանց քնքուշ սրտերը ճմուլի կսկսուէր,
որ ահա փառք Աստուծոյ զկնի աւարտելոյն նոյն
վանքի դպրոցի թերի շինութիւնը, արդէն նոյն վան-
քումն կայ Վանահայր Մայր Աթոռոյ բնիկ միա-
բան Եղիշէ Վարդապետն Ամատունի, և ունի
քսանաչափ Հայ մանկտի աշակերտներ, և կու-
սուցանէ նոցա իւրեանց Մայրենի լեզուի գրա-
կանութիւնը, և յոյս կայ առաւել ևս ճոխանան
նոյն դպրոցի աշակերտներն յուսումն, ի յաւեր-
ժական յիշատակ նոյն Պարոն Արխիպեանցին:

Ուստի այս իմ հակիրճ յօդուածս ուղղե-
լով դէպի յարգոյ Արարատ ամսագրի Խմբա-
գրութիւնը և խնդրեմ խոնարհաբար տեղի տայ
իւր պատուական թերթերի մէջը հրատարակել
այս սակաւաքանակ զրուածս ի լուր և ի զիտու-
թիւն մեր բարեմիտ ազգայնոց, կցորդումեմ և
այս էլ թէ երբ որ տեսի հրատարակուած այս
իմ զուգնաքեայ յօդուածս, այն ժամանակն եւս
պատրաստի եմ ու համոզուած իմ գրիչս ձեռքս
վեր առած առանց ձանձրանալոյ գրել և հաղոր-

դիւ ցանկալի Արարատիդ վերադարձի կարեւոր ազգային արժանաւոր նիւթերն՝ որն որ ես կիմանամ՝ Նուխի քաղաքումն:

ՄԿՐՏԻՋ ՏԵՐ ՅԱԿՈՎԵԼՆՑ.

Ի 25. 05. 1875 - 4

Ի. Բ. Ն. - 1:

ՊԼՏԱՍԽԱՆ

Ի պատասխանի Մշակի մէջ երեցած Սափրապեանց պատանւոյ երկու գրութեանց ընդդէմ Արարատայ Խմբագրութեան և Ազուլիսի Մոսէս քահանայ Մելիք Ստեփանեանցի վերջինն մի նամակ ուղղած է Խմբագրութեան՝ յիշեալ պատանւոյ բարանձմունքները ցուցանելով, և ըստ օրինի ի դատ հրաւիրելով, սակայն Խմբագրութեան այնպիսեաց ոչ կարեւորութիւն կրտայ և ոչ նոյնպիսի զբաղմունքի համար ամառորոյ մէջ զբոսութիւն կրնալու և կհրատարակէ:

Աւստի իրաւացի նամակը չհրատարակելով հանդիւրձ միանգամայն կենդանի յիշեալ քահանայէն չըտալ անզգամին պատասխանի, և ոչ այլ միջոցադ դիմել:

ՍՈՒՐԷԱՆԴԱԿ ԲԻԻԶԱՆԴԵԱՆ.

ՎԵՐՋԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄԻ ԵՒՍ.

Պրնմբ, թէ Բ. Դուռն որոշեր է, որ Հակահասունեանք՝ Շարք - Էրմէնի Քաթօլիկի, իսկ Հասունեանք՝ Քաթօլիկ անուանին, և այս վերջինք՝ Գարու - Քեհաճասի մ'ունենան, Բ. Դրան հետ քաղաքական յարաբերութեանց համար:

Նաև կը լսեմք, թէ Սամաթիա պիտի Հակահասունեանց ձեռքը դնուած Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին ալ Հասունեանց պիտի յանձնուի, եթէ տեղւոյն Հասունեանք Հակահասունեանքէն շատ են:

Այսպէս անմիանալի կերպիւ կրաժնուին մեր այս ազգայինք, և եւայր եղբօր դէմ կմնան յաւիտեանական ատելութեամբ:

Փանդ Բ. 809 Յուլի 28.

ՎԱՐԺԱՊԵՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ.

Ընթերցողք գիտեն արդէն թէ այս անուամբ ժողով մը հաստատուած է քանի մը շաբաթէ ի վեր, որոյ երրորդ նիստը գումարեցաւ կիրակի օր Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին Ղալաթիոյ:

Ամեն ոք գիտէ թէ մեր Ազգին համար խիստ կարեւոր էր այսպիսի ժողով մը, որովհետեւ ազգին մէջ կարող վարժապետք սակաւածիւ ըլլալով բնականաբար Ազգին զաւակուկը մեծաւ մասամբ այնպիսեաց ձեռքը յանձնուած են իրր խաղալի, որոնք լիզուի, և հուսման վրայ փորձառական հրմտութիւն չունենալով ըստ քմաց ուսման եղանակ մը որոշածին և զայն կը գործածեն, որով և ազգին զաւակները փոխանակ յառաջադիմելու յետախաղաց վիճակի մը կենթարկին:

Ասկէ 10 տարի առաջ սոյն նպատակաւ Վարժապետական ընկերութիւն մ'ալ հաստատեցաւ, բայց ոմանց անփութութեամբ և քիչ մը ազատ խօսելով շարականութեամբ հազիւ քանի մը ամիս շարունակուելէ վերջը, բոլորովին տապալեցաւ և վարժապետական ընկերութեան մահը և ազգին վարժարանաց յառաջադէմ զարգացման համար մինչև ցարդ ուսուցման օրինաւոր եղանակ չը կարենալ մտածուելուն ցաւալի հետեանքները այդ անձանց դատակնիքն ու դատապարտութիւնն եղան, երանի՜ թէ սոյն ժողովն ալ առաջնոյն լազգին վիճակակից չըլլար և իւր գումարումները շարունակելով տակաւ առ տակաւ յաջողէր դիւրացնել ուսուցման եղանակը:

Վարժապետական ժողովը իւր կիրակնօրեայ երրորդ նստին մէջ, ուր ներկայ էին Փոխանորդ հայրը, Օտեան և Միսաքեան էֆէնտիները, և 100ի չափ ժողովուրդ, ամենայն բարեկարգութեամբ և օրինաւորութեամբ նախակրթարանի մէջ աւանդելի ուսմանց վրայ վիճարանելով զբաղեցաւ վարժապետներէն ոմանք Խառն ժողովոյ կողմանէ վաւերացեալ Թաղ. խորհրդոց հրահանգին ուսմանց ծրագիրն ընդունեցին, ոմանք զայն յապաւեցին, այլք ստուարացուցին և երկու ժամու չափ սոյն խնդրոյն վրայ վիճարանելէ ետեւ՝ միաձայն հաւանութեամբ որոշուեցաւ ընդհանուր վիճաբանութիւնը թողով մասնաւորութեանցը